

Львівський національний університет імені Івана Франка

Факультет педагогічної освіти

Кафедра корекційної педагогіки та інклюзії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету педагогічної освіти

_____ Герцюк Д. Д.

«_____» _____ 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальний супровід сім'ї

Галузі знань 0101 Педагогічна освіта

Напряму підготовки 6.010106 «Соціальна педагогіка»

Бакалавр соціальної педагогіки

Денна форма навчання

Соціальний супровід сім'ї. Робоча програма для студентів спеціальності «Соціальний педагог» напряму підготовки 6.010106 «Соціальна педагогіка», кваліфікація – бакалавр соціальної педагогіки.

Розробник: старший викладач кафедри корекційної педагогіки та інклюзії
Верхоляк М. Р.

Робоча програма затверджена на засіданні *кафедри корекційної педагогіки та інклюзії*.

Протокол від 29.08.2016 року №1

В.о. завідувача кафедри _____ проф. Островська К. О.

Схвалено Вченою радою факультету педагогічної освіти

Протокол від 31.08.2016 р. №1

«_____» _____ 2016 р.

Голова Вченої ради _____ доц. Герцюк Д.Д.

© Верхоляк М.Р., 2016

© Верхоляк М.Р., 2016

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 2,5	Галузь знань 0101 Педагогічна освіта Напрямок підготовки 6.010106 Соціальна педагогіка	Нормативна
Модулів – 2		Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання –		Семестр
Загальна кількість годин – 75		7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції 12 год.
		Практичні, семінарські 12 год.
		Лабораторні –
		Самостійна робота 51 год.
		Індивідуальні завдання –
		–
		Вид контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Соціальний супровід сім'ї» є підготовка спеціалістів до практичної реалізації політики України щодо охорони сім'ї, створення умов для її зміцнення та повноцінного функціонування, а також розвитку та підтримки сімейних форм виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Завданнями даної навчальної дисципліни є:

- ознайомлення студентів з державною політикою в галузі соціального захисту сім'ї, материнства і дитинства та її нормативно-правовим забезпеченням;
- розкриття сутності принципів, напрямів і технологій соціально-педагогічної роботи з сім'ями різних типів;
- розвиток у студентів навичок аналітико-пошукової діяльності та самоосвіти.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати**:

- види, типи, структуру та функції сім'ї;
- причини та наслідки проблем сучасної сім'ї;
- сутність, особливості, основні напрями соціально-педагогічної роботи з сім'ями;
- моделі соціальної роботи з різними типами сімей;

- причини та наслідки поширення в Україні соціального сирітства;
  - форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;
  - особливості соціально-педагогічної роботи з дітьми цієї категорії;
  - етапи створення та розвитку прийомної сім'ї та дитячого будинку сімейного типу (ДБСТ);
  - методи, форми, основні принципи й порядок здійснення соціального супроводу прийомної сім'ї / ДБСТ;
  - механізми оцінювання ефективності їх функціонування;
  - вимоги до спеціалістів, які здійснюють соціальний супровід.
- За допомогою отриманих знань студенти повинні **вміти**:
- добирати та обґрунтовувати форми і методи соціально-педагогічної допомоги сім'ям;
  - організовувати діагностичну, соціально-профілактичну, реабілітаційну та інші види робіт з сім'ями різних типів;
  - організувати роботу щодо створення та забезпечення функціонування прийомних сімей / ДБСТ, використовувати нормативно-правові акти, які регламентують цей процес;
  - здійснювати соціальний супровід прийомних сімей / ДБСТ;
  - налагоджувати співпрацю між спеціалістами, які захищають права дітей.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Сім'я як соціальний феномен.

Технологія соціального супроводу сім'ї

Тема 1. Сім'я – провідний компонент системи соціального формування особистості.

Тема 2. Зміст і напрями соціально-педагогічної діяльності з сім'єю.

Тема 3. Сутність соціального супроводу як виду соціально-педагогічної діяльності.

Змістовий модуль 2. Сімейні форми опіки над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування

Тема 4. Основні засади державної політики щодо соціального захисту дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Тема 5. Особливості створення та функціонування прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу (ДБСТ).

Тема 6. Організаційно-методичні засади соціального супроводу прийомних сімей та ДБСТ.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	аудиторні	лекції	практичні	семінарські	самост. роб.
Змістовий модуль 1. Сім'я як соціальний феномен. Технологія соціального супроводу сім'ї						
Тема 1. Сім'я – провідний компонент системи соціального формування особистості	9	2	2			7
Тема 2. Зміст і напрями соціально-педагогічної діяльності з сім'єю	12	4	2	2		8
Тема 3. Сутність соціального супроводу як виду соціально-педагогічної діяльності	16	6	2	4		10
Разом за змістовим модулем 1	37	12	6	6		25
Змістовий модуль 2. Сімейні форми опіки над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування						
Тема 4. Основні засади державної політики щодо соціального захисту дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	12	4	2	2		8
Тема 5. Особливості створення та функціонування прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу (ДБСТ)	12	4	2	2		8
Тема 6. Організаційно-методичні засади соціального супроводу прийомних сімей та ДБСТ	14	4	2	2		10
Разом за змістовим модулем 2	38	12	6	6		26
Разом за навчальним планом	75	24	12	12		51

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Сім'я як соціальний феномен. Технологія соціального супроводу сім'ї	
Тема 1. Сім'я – провідний компонент системи соціального формування особистості. Зміст і напрями соціально-педагогічної діяльності з сім'єю	2
Тема 2. Визначення поняття «Соціальний супровід»	2
Тема 3. Алгоритм реалізації соціального супроводу	2
Разом	6
Змістовий модуль 2. Сімейні форми опіки над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування	
Тема 4. Основні засади державної політики щодо соціального захисту дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	2
Тема 5. Особливості створення та функціонування прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу (ДБСТ)	2
Тема 6. Організаційно-методичні засади соціального супроводу прийомних сімей та ДБСТ	2
Разом	6

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Сім'я як соціальний феномен. Технологія соціального супроводу сім'ї	
Тема 1. Сім'я – провідний компонент системи соціального формування особистості	7
Тема 2. Теоретичні аспекти і базові поняття соціального супроводу	8
Тема 3. Алгоритм реалізації соціального супроводу сім'ї	10
Разом	25
Змістовий модуль 2. Сімейні форми опіки над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування	
Тема 4. Соціальний супровід прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу	8
Тема 5. Технологія створення прийомних сімей та ДБСТ	8
Тема 6. Виховний потенціал прийомної сім'ї та ДБСТ	10
Разом	26
Всього	51

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) за джерелом інформації:

- словесні: пояснення, розповідь, бесіда;
- наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- практичні: вправи;

2) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі;

4) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів з навчально-методичною літературою, науковою літературою, періодичними виданнями, нормативно-правовими актами в галузі охорони сім'ї, материнства та дитинства.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: дискусії, створення проблемних ситуацій, розв'язання педагогічних завдань.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи усного контролю: усне опитування, співбесіда.

Методи письмового контролю: модульне письмове опитування.

Методи самоконтролю: самооцінка, самоаналіз.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	100

T1, T2, ..., T8 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81-89	B	добре	
71-80	C		
61-70	D	задовільно	
51-60	E		
26-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Вступ до соціальної роботи: [навч. посіб. для студ. ВНЗ] / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. – К.: Академвидав, 2005. – 304 с.
2. Зверева І. Д. Соціальна педагогіка: теорія і технології: [підруч.] / І. Д. Зверева. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 316 с.
3. Капська А. Й. Технології соціальної роботи / А. Й. Капська. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 352 с.

4. Капська А. Й. Соціальна робота: [навч. посіб.] / А. Й. Капська. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с.
5. Комарова Н. М. Посібник для соціальних працівників щодо підготовки та соціального супроводу прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу: у 2-х кн. / Н. М. Комарова, І. В. Пеша. – К.: Держсоцслужба, 2006. – Кн. 1. – 118 с.
6. Методи та технології роботи соціального педагога: [навч. посіб.] / С. П. Архипова, Г. Я. Майборода, О. В. Тютюнник. – К.: Слово, 2011. – 496 с.
7. Приймна сім'я: методика створення і соціального супроводу: [наук.-метод. посіб.] / Г. М. Бевз, В. О. Кузьмінський, О. І. Нескучаєва та ін. – К.: Центр стратегічної підтримки, 2003. – 92 с.
8. Соціальна педагогіка: [навч.-метод. посіб.] / А. Й. Капська, Л. І. Міщик, З. І. Зайцева та ін. – К.: [б. в.], 2000. – 264 с.
9. Соціальна педагогіка: теорія і технології: [підруч. для студ. ВНЗ] / [Т. Ф. Алексеєнко, Т. П. Басюк, О. В. Безпалько та ін.]; за ред. І. Д. Зверєвої. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 316 с.
10. Соціальний супровід сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах: [метод. посіб.] / І. Д. Зверєва та ін. – К.: Держсоцслужба, 2006. – 104 с.
11. Створення та соціальний супровід прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу: [навч.-метод. комплекс] / за заг. ред. Г. М. Лактіонової, Ж. В. Петрочко. – К.: Науковий світ, 2006. – 270 с.

Допоміжна

1. Братусь І. В. Соціально-педагогічна робота з юними матерями в громаді // Проблеми педагогічних технологій: зб. наук. праць Волинського держ. ун-ту. – 2004. – Вип. 3-4. – С. 72-77.
2. Декларація прав дитини // Дитинство в Україні: права, гарантії, захист: зб. документів. – К.: Столиця, 1998. – С. 10-13.
3. Державна доповідь про становище дітей в Україні. – К.: Держ. комітет сім'ї та молоді, УІСД, 1999.
4. Державна національна програма «Освіта». – К.: Райдуга, 1994. – 62 с.
5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
6. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи (соціальних працівників і соціальних педагогів) України (№1965 від 09.09.2005 р.) // Соціальна робота в Україні: [навч. посіб.] / за ред. І. Д. Зверєвої, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко. – К.: ДЦССМ, 2004. – С. 250-253.
7. Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 р.
8. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» від 21.06.2001 р.
9. Конвенція про права дитини. – С. 13-41.
10. Конституція України. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.
11. Лохвицька Л. В. Короткий термінологічний словник із соціальної педагогіки, соціальної роботи / уклад. Л. В. Лохвицька, І. І. Доброскок. – Переяслав-Хмельницький, 2007. – 144 с.
12. Луков В. А. Социальное проектирование: [учеб. пособ.] / В. А. Луков. – [6-е изд., испр.]. – М.: Флинта, 2006. – 240 с.
13. Максименко С. Д. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра

- працівників освітніх організацій: тендерні аспекти: [навч. посіб. для студ. ВНЗ та слухачів інт. післядипл. освіти] / С. Д. Максименко, Л. М. Карамушка, Т. В. Зайчикова. – К.: Міленіум, 2004. – 264 с.
14. Молода сім'я: проблеми та умови її становлення / за ред. А. Й. Капської. – К.: ДЦССМ, 2003. – 184 с.
  15. Москалюк О. І. Формування професійної спрямованості у майбутніх соціальних педагогів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. І. Москалюк. – Кіровоград, 2007. – 22 с.
  16. Наказ державного комітету України у справах сім'ї та молоді від 01.10.2002 р. №6.
  17. Наказ державного центру соціальних служб для молоді від 08.04.2002 р. №219 «Про затвердження Порядку здійснення соціального супроводу неблагополучних сімей» // Там само. – С. 368-395.
  18. Національна програма «Діти України» та додаткові заходи щодо забезпечення її виконання на період до 2005 р.
  19. Нормативно-правове забезпечення діяльності центрів соціальних служб для молоді. – К.: ДЦССМ, 2003. – Ч. 2. – 399 с.
  20. Овчарова Р. В. Справочная книга социального педагога / Р. В. Овчарова. – М.: ТЦ Сфера, 2004. – 480 с.
  21. Про затвердження програми «Соціальний супровід дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей» // Там само. – С. 244-248.
  22. Про становище сімей в Україні: доповідь за підсумками 1999 р. – К.: Український ін-т соціологічних досліджень, 2000. – 212 с.
  23. Програма «Українська родина», затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 14 березня 2001 р.
  24. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.03.2003 р. «Про заходи щодо підтримки та розвитку становлення та розвитку студентської сім'ї» // Там само. – С. 201-203.
  25. Ситняківська С. М. Актуальні проблеми соціальної педагогіки (Topical Issues of Social Pedagogics): [навч.-метод. посіб.] / С. М. Ситняківська, Н. А. Сейко. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 165 с.
  26. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. – К.: Атіка, 2002. – 80 с.
  27. Словарь-справочник по социальной работе / под ред. д-ра ист. наук, проф. Е. И. Холостовой. – М.: Юрист, 2000. – 424 с.
  28. Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю: [навч. посіб.]. – К.: ДЦССМ, 2002. – 132 с.
  29. Указ Президента України від 12.11.1999 р. №1460/99 «Про заходи щодо поліпшення становища багатодітних сімей» // Нормативно-правове забезпечення діяльності Центрів соціальних служб для молоді. – К.: ДЦССМ, 2003. – Ч. 2. – С. 3-10.
  30. Указ Президента України від 30.12.2000 р. «Додаткові заходи щодо посилення соціального захисту багатодітних неповних сімей» // Там само. – С. 10-12.